

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

512-OJI EESRK PLENARINĖ SESIJA, ĮVYKUSI 2015 M. 9–10 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2014 m. konkurencijos politikos ataskaita“

[COM(2015) 247 final]

(2016/C 071/06)

Pranešėja: Reine-Claude MADER

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2015 m. liepos 6 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos ataskaitos Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2014 m. konkurencijos politikos ataskaita“

[COM(2015) 247 final].

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2015 m. lapkričio 17 d. priėmė savo nuomonę.

512-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2015 m. gruodžio 9–10 d. (2015 m. gruodžio 9 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 128 nariams balsavus už, 1 – prieš ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK teigiamai vertina įvairias Komisijos iniciatyvas siekiant paskatinti sąžiningą konkurenciją, kuri apsaugotų ūkio subjektų (įmonių, vartotojų, darbuotojų) interesus.

1.2. EESRK remia Komisijos veiksmus siekiant užtikrinti konkurencijos taisyklių laikymąsi, būtent tokius veiksmus, kurie nukreipti prieš antikonkurencinę praktiką, pavyzdžiui, piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, kuri stabdo ES ekonominę vystymąsi ir ypač kenkia MVĮ, atliekančių pirmąjį vaidmenį augimo ir užimtumo srityje, bei socialinės ekonomikos įmonių, skatinančių socialinę sanglaudą, plėtrai.

1.3. Tačiau apgailestauja, kad ir šį kartą Komisija nepriėmė tikro teismo kolektyvinių ieškinių mechanizmo, kuris užtikrintų galimybę veiksmingai įgyvendinti teisę į žalos atlyginimą nukentėjusiesiems dėl antimonopolinių taisyklių pažeidimų.

1.4. EESRK pritaria Komisijos atliktam darbui siekiant, kad taisyklės būtų žinomos ir aiškios, nes tai stabilizuoja įmones, o kartu ir rinką. Šiuo klausimu jis nori priminti, kad mažmeninės prekybos sektoriaus praktika nusipelno nuolatinio dėmesio.

1.5. EESRK džiaugiasi Komisijos postūmiu bendradarbiauti su nacionalinėmis konkurencijos institucijomis, kurios atlieka lemiamą vaidmenį, visų pirma prevencijos srityje ir plėtojant informuotumo apie konkurencijos teisę didinimo programas. Jis mano, kad šiam tikslui joms reikia skirti reikalingų lėšų.

1.6. Šį bendradarbiavimą reikia išplėsti tarptautiniu mastu, atsižvelgiant į prekybos globalizaciją, kad Europa nekenktėtų nuo nesąžiningos konkurencijos.

1.7. EESRK pageidauja, kad būtų remiamas ir stiprinamas įvairių ES institucijų (Europos Parlamento, EESRK, Regionų komiteto) dialogas.

1.8. EESRK remia valstybės pagalbai taikomų taisyklių keitimą pritaikant jas taip, kad būtų galima paremti inovacijas diegiančias įmones, ypač skaitmeninės erdvės srityje, kuri atveria labai dideles ekonominio vystymosi ir darbo vietų kūrimo perspektyvas, pasitarčiausias vartotojams ir įmonėms.

1.9. Suvokdamas Komisijos veiksmų mokesčių optimizavimo srityje ribotumą, EESRK pageidauja, kad Komisija, veikdama pagal savo įgaliojimus, toliau dėtų pastangas siekdama ištaisyti, sumažinti arba panaikinti fiskalinius ir socialinius išskraipymus, kartu prižiūrėtų, kad dėl šių veiksmų nebūtų mažinami standartai.

1.10. EESRK mano, kad daug dėmesio reikia skirti energijos rinkai. Jis palankiai vertina Europos energetikos sąjungos įsteigimą siekiant užtikrinti saugų visos teritorijos aprūpinimą energija už priimtina kainą.

1.11. Be to, EESRK nuomone, svarbu taikyti priemones, kurios padėtų taupyti energiją, didinti energijos naudojimo efektyvumą ir vystyti atsinaujinančiosios energijos išteklius.

1.12. EESRK mano, kad energetikos rinkos atvėrimas turi būti naudingas privatiems vartotojams, neturintiems realių galimybių derėtis.

1.13. EESRK pageidauja, kad būtų taikomos visos priemonės, skirtos užtikrinti laisvą prieigą prie skaitmeninės erdvės, kad būtų sudarytos sąlygos kaimo vietovių ekonominiam vystymuisi. Šiuo tikslu pagrindžiamas privačių investicijų ir valstybės pagalbos savitarpio papildomumas.

1.14. EESRK ragina Komisiją toliau skirti ypatingą dėmesį finansinių paslaugų pasiūlai, kad būtų galima gauti lėšų finansuoti realiajai ekonomikai ir kad vartotojai toliau galėtų paslaugas gauti geriausiomis sąlygomis.

1.15. Galiausiai EESRK primena, kad būtina toliau stebėti ir vertinti pradėtus politinius veiksmus.

2. 2014 m. konkurencijos politikos ataskaitos turinys

2.1. Šioje metinėje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama bendrajai skaitmeninei rinkai, energetikos politikai ir finansinėms paslaugoms. Joje taip pat aptariami Europos pramonės konkurencingumo didinimo, valstybės pagalbos kontrolės, konkurencijos kultūros ES ir už jos ribų gerinimo klausimai bei tarpinstitucinis dialogas.

2.2. Joje pabrėžiama skaitmeninės ekonomikos svarba, nes ji laikoma veiksniu, kuris galėtų paskatinti inovacijas bei ekonomikos augimą energetikos, transporto, viešųjų paslaugų, sveikatos ir švietimo sektoriuose. Todėl buvo pasitelktos visos konkurencijos teisės priemonės infrastruktūros, įskaitant vadinamuosius „naujosios kartos“ sparčiuosius tinklus, plėtrai ir modernizavimui paremti, naudojantis valstybės pagalba ir taikant technologinio neutralumo principą.

2.3. Išmaniųjų mobiliųjų įrenginių rinka plečiasi labai sparčiai; ne veltui Facebook įsigijo WhatsApp⁽¹⁾ ir tam besąlyginį leidimą suteikė Europos Komisija, taikydamą koncentracijų kontrolės reglamentą Nr. 139/2004⁽²⁾.

2.4. 2014 m. dar kartą pasitaikė proga konstatuoti, kad konkurencijos teisės taikymui skaitmeninėje aplinkoje būdingas sudėtingas santykis ir būtina pusiausvyra su intelektualinės nuosavybės teisėmis, suteikiamomis patento, kaip parodė sprendimai bylose *Samsung* ir *Motorola*⁽³⁾, arba autorių teisės, kaip parodė pradėta oficiali procedūra prieš daugelį JAV prodiuserių ir Europos mokamų televizijos kanalų byloje dėl tarpvalstybinės prieigos prie mokamos televizijos turinio⁽⁴⁾.

2.5. Po to ataskaitoje nagrinėjamas energetikos sektorius ir primenama, jog būtina reformuoti ES energetikos politiką. Komisija ketina remti investicijas į infrastruktūrą sukurdamą valstybės pagalbos sistemą ir supaprastindama jos teikimą: iš tikrųjų tam tikroms kategorijoms taikomame naujajame bendrajame išimties reglamente numatyta, kad tam tikromis sąlygomis išankstinis Komisijos leidimas nebebus reikalingas⁽⁵⁾ pagalbai energetikos infrastruktūrai, pastatų energinio efektyvumo didinimui ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos skatinimui, užterštų vietovių valymui ir atliekų perdirbimui.

2.6. Tačiau pagalba atominėi energetikai ir naująsias gaires neįtraukta. Komisijos tarnybos pagal SESV 107 straipsnį vis dar ją nagrinėja: taip nutiko Jungtinės Karalystės projektui, kuriuo buvo siekiama subsidijuoti naujos branduolinės elektrinės statybą ir eksploataciją Hinklio kyšulyje⁽⁶⁾.

2.7. Galiausiai konkurencijos politika buvo naudota kaip priemonė, kuria siekta sumažinti energijos kainas baudžiant už piktnaudžiavimą arba sandėrius tarp tokių operatorių kaip *EPEX Spot*, *Nord Pool Spot (NPS)*⁽⁷⁾ ir *OPCOM* Rumunijoje (joje *OPCOM* piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi)⁽⁸⁾, *Bulgarian Energy Holding (BEH)* Bulgarijoje⁽⁹⁾ ir net *Gazprom*, kuriai iškelta byla dėl pradinės grandies dujų tiekimo Vidurio ir Rytų Europai⁽¹⁰⁾.

2.8. Konkurencijos politikos priemonėmis 2014 m. taip pat bandyta didinti finansų sektoriaus skaidrumą ir remti bankų sektoriaus reguliavimo bei priežiūros tobulinimą.

2.9. Komisija taip pat vykdė valstybės pagalbos kontrolę Graikijoje, Kipre, Portugalijoje, Airijoje ir Ispanijoje, prižiūradama, kad plėtros bankai neiškreiptų konkurencijos⁽¹¹⁾.

2.10. Ji taip pat iškėlė dvi bylas bankams *RBS* ir *JP Morgan*, kurie buvo sudarę neteisėtą dvišalį susitarimą siekdami daryti poveikį Šveicarijos frankų lyginamajai *LIBOR* palūkanų normai ir susitarimą su bankais *UBS* ir *Crédit Suisse* dėl palūkanų išvestinių produktų Šveicarijos frankais kotiravimo nukrypimų (Europos ekonominėje erdvėje)⁽¹²⁾. Komisija jiems skyrė 32,3 mln. EUR baudą⁽¹³⁾.

⁽¹⁾ 2014 m. spalio 3 d. Komisijos sprendimas byloje M.7217 *Facebook/WhatsApp*.

⁽²⁾ 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 24, 2004 1 29, p. 1).

⁽³⁾ 2014 m. balandžio 29 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39985, *Motorola. GPRS esminių standartų patentų galiojimo užtikrinimas*. 2014 m. balandžio 29 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39939, *Samsung. UMTS esminių standartų patentų galiojimo užtikrinimas*.

⁽⁴⁾ 2014 m. sausio 13 d. sprendimas byloje AT.40023, *Tarpvalstybinė prieiga prie mokamos televizijos turinio*.

⁽⁵⁾ 2014 m. kovo 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 316/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo technologijų perdavimo susitarimų kategorijoms (OL L 93, 2014 3 28, p. 17), Komisijos komunikatas „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams gairės“ (OL C 89, 2014 3 28, p. 3).

⁽⁶⁾ 2014 m. spalio 8 d. sprendimas byloje SA.34947, *Jungtinės Karalystės parama Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei*.

⁽⁷⁾ 2014 m. kovo 5 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39952, *Elektros energijos biržos*.

⁽⁸⁾ 2014 m. kovo 5 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39984, *OPCOM ir Rumunijos elektros energijos birža*.

⁽⁹⁾ Byla AT.39767, *BEH. Elektros energija*.

⁽¹⁰⁾ 2014 m. rugsėjo 4 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39816, *Pradinės grandies dujų tiekimas Vidurio ir Rytų Europoje*.

⁽¹¹⁾ 2014 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimas byloje SA.36061, *UK Business Bank*. 2014 m. spalio 28 d. Komisijos sprendimas byloje SA.37824, *Portugalijos plėtros finansavimo institucija*.

⁽¹²⁾ 2014 m. spalio 21 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39924, *Šveicarijos franko palūkanų normos išvestinės finansinės priemonės*. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1190_fr.htm

⁽¹³⁾ *RBS* nebuvo skirta jokia bausė, nes šiam bankui buvo suteiktas imunitetas pagal 2006 m. Komisijos pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių bylose, taigi jis išvengė apie 5 mln. EUR baudos už dalyvavimą vykdant pažeidimą. Bankams *UBS* ir *JP Morgan* buvo skirtos sumažintos baudos, nes jie bendradarbiavo atliekant tyrimą pagal Komisijos baudų neskyrimo programą. Kadangi visi keturi bankai nusprendė ginčą išspręsti susitardami su Komisija, jiems skirta bausė buvo sumažinta dar 10 %.

2.11. Galiausiai Komisija toliau persekioja daugiašaliais tarpbankiniais mokesčiais grindžiamą antikonkurencinę *Visa Europe*, *Visa Inc.*, *Visa International* ir *MasterCard* prekybos praktiką: *Visa Europe* pasiūlytus išpareigojimus ji padarė teisiškai privalomus, o bendrovėms *Visa Inc.* ir *Visa International* yra iškėlusį ieškinį dėl daugiašalių tarpbankinių mokesčių.

2.12. Ataskaitoje taip pat aprašytos Komisijos pastangos skatinti Europos įmonių, ypač MVI, konkurencingumą, suteikiant joms geresnes galimybes gauti finansavimą plėtros etapu⁽¹⁴⁾ ir remiant mokslinius tyrimus bei inovacijas, tam tikroms kategorijoms taikant naują pagalbos tvarką su išimtimis⁽¹⁵⁾.

2.13. MVI skiriama daugiausia dėmesio ir persvarstant komunikatą dėl *de minimis* pagalbos, kuriame išdėstytos gairės, kaip įvertinti, ar jų susitarimams taikomos SESV 101 straipsnio nuostatos, kuriomis uždraudžiami neteisėti įmonių susitarimai⁽¹⁶⁾.

2.14. 2014 m. taip pat išsiskyrė ypatingu Komisijos budrumu dėl tam tikrų įmonių naudojimosi kai kurių valstybių narių apmokestinimo tvarkos skirtumais siekiant sumažinti mokesčių bazę; ji pradėjo oficialų tyrimą prieš *Apple* Airijoje, *Starbucks* Nyderlanduose ir *Fiat Finance & Trade* Liuksemburge.

2.15. Praėjusiais metais paminėtas dešimtmetis nuo Reglamento (EB) Nr. 1/2003 priėmimo ir Reglamento dėl koncentracijų kontrolės persvarstymo⁽¹⁷⁾. Todėl ataskaitoje nurodoma, kad reikėtų siekti pažangos didinant konkurencijos institucijų nepriklausomumą ir kuriant priemonę, kuri padėtų joms persekioti ir bausti už nesąžiningą praktiką. Joje taip pat pabrėžiama, kad būtina labiau racionalizuoti susijungimų kontrolę.

2.16. Komisija taip pat nurodo, kad šiais metais svarbus pasiekimas konkurencijos politikos srityje – tai priimta Direktyva dėl ieškinių dėl žalos, patirtos dėl antimonopolinių taisyklių pažeidimo, atlyginimo, kuri įsigaliojo 2014 m.; ši direktyva padės Europos piliečiams ir įmonėms lengviau gauti faktines kompensacijas už žalą, patirtą dėl antimonopolinių taisyklių pažeidimų, kaip antai kartelių sudarymas ir piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi rinkoje.

3. Bendrosios pastabos

3.1. EESRK remia skaitmeninės erdvės plėtros politiką bei iniciatyvas, skirtas inovacijoms bei ekonomikos augimui skatinti. Jis mano, kad spartieji tinklai turi būti prieinami visoje ES teritorijoje, o tam gali prireikti pasinaudoti valstybės pagalba ir papildomomis ES lėšomis. Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui Bendrijos gairės turėtų padėti siekti šio tikslo⁽¹⁸⁾.

3.2. Be to, skaitmeninė rinka neįmanoma be visoje teritorijoje veikiančio sparčiojo tinklo. Komisijos tikslai yra kuklesni, nes privatus operatoriai nelabai linkę imtis veiklos tam tikrose teritorijose, ypač kaimo vietovėse, kurių ekonominę vystymąsi reikia remti.

3.3. EESRK remia Komisijos siekį bausti už konkurencijos taisyklių pažeidimus: jis mano, kad nuobaudų suma turi nuo jų atgrasyti, o už pasikartojančius pažeidimus turi būti skiriamos didesnės sankcijos. Be to, siekiant išvengti antikonkurencinės praktikos, konkurencijos politika turi būti aiškinama, taip pat ir įmonėse.

3.4. EESRK, kaip ir Komisija, konstatuoja, kad išmaniųjų mobiliųjų įrenginių naudotojų skaičius didėja. Šioje srityje inovacijos ypač svarbios, tačiau operatoriams reikia nustatyti aiškias ir suprantamas „žaidimo taisykles“. Jis mano, kad dėl visur esančių didžiųjų tarptautinių įmonių grupių, pavyzdžiui, *Google*, kyla rizika, kad bus piktnaudžiaujama dominuojančia pozicija, ir kad svarbu priversti laikytis esamų taisyklių siekiant sudaryti sąlygas į rinką patekti naujiems operatoriams.

⁽¹⁴⁾ Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairių (OL C 19, 2014 1 22, p. 4).

⁽¹⁵⁾ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistema“ (OL C 198, 2014 6 27, p. 1).

⁽¹⁶⁾ Komisijos komunikatas „Pranešimas dėl nedidelės svarbos susitarimų, kuriais nėra reikšmingai ribojama konkurencija pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalį (*de minimis* pranešimas)“ (OL C 291, 2014 8 30, p. 1).

⁽¹⁷⁾ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003 1 4, p. 1), žr. 2 išnašą.

⁽¹⁸⁾ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairės“ (OL C 25, 2013 1 26, p. 1).

3.5. Be to, EESRK nuomone, patentus turintys asmenys turi siūlyti patentų licencijavimo susitarimus teisingomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis.

3.6. Komitetas remia teisės sistemos pritaikymą reglamentuoti autorių teises skaitmeninėje eroje⁽¹⁹⁾; Komisija labai teisingai pažymėjo, kad ji turi keistis „koja kojon su laiku“.

3.7. Vertindamas energijos rinkų veikimą, EESRK mano, kad ekonomikos plėtra be bendros energetikos politikos neįmanoma. Todėl jis teigiamai vertina Komisijos norą įsteigti Europos energetikos sąjungą.

3.8. EESRK nuomone, tokia Sąjunga bus naudinga ir įmonėms bei vartotojams, kurie turi turėti galimybę energija apsirūpinti saugiai ir už priimtina kainą.

3.9. Komitetas remia Komisijos valią budriai stebėti energetikos rinką, kad konkurencija vyktų iš tiesų, ir iniciatyvas pašalinti kliūtis konkurencijai šiose nereguliuojamose rinkose. Jis pageidauja, kad Komisija įgyvendintų visas priemones, siekdama išvengti trikdžių, galinčių daryti įtaką ekonomikai.

3.10. Galiausiai EESRK mano, kad itin svarbu taikyti priemones, kurios padėtų taupyti energiją, didinti energijos naudojimo efektyvumą ir vystyti atsinaujinančius bei biologinius energijos išteklius.

3.11. EESRK pageidauja, kad visas finansų sektorius būtų etiškesnis bei skaidresnis ir paremtų ekonomikos augimą.

3.12. Jis džiaugiasi, kad valstybės pagalbos kontrolė padėjo nuosekliau taikyti priemones, kurių imamasi siekiant pašalinti finansinius sunkumus, bei apriboti konkurencijos iškraipymą, kartu panaudojant kiek įmanoma mažiau mokesčių mokėtojų pinigų. Jis pažymi, kad valstybės pagalbos kontrolė stiprinant ir diegiant priežiūros mechanizmus tam tikrais atvejais padėjo sumažinti konkurencijos iškraipymą rinkoje.

3.13. Komiteto nuomone, reikėtų pabrėžti, kad dėl Komisijos veiksmų siekiant apriboti banko kortelių naudojimo išlaidas, operacijų bendrojoje rinkoje sąnaudos buvo sumažintos 30–40 %.

3.14. Paskelbtas tikslas skatinti ekonomikos augimą privalo būti įgyvendintas ir jį skatinant būtų galima įgyvendinti pagalbos inovacijoms politiką, numatytą „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistemoje“.

3.15. Savo ankstesnėse nuomonėse EESRK palankiai vertino Komisijos iniciatyvą modernizuoti valstybės pagalbą ir nurodė, kad naujosios gairės⁽²⁰⁾ labiau atitinka valstybių narių poreikius bei rinkos realijas. Jis mano, kad didesnis skaidrumas padės geriau suprasti valstybės pagalbos skyrimą. Komisijos stebėseną sudarys galimybę įsitikinti, ar pagalba skiriama laikantis nustatytų taisyklių. Galiausiai atlikdamos įvertinimą valstybės narės turės progą įsitikinti, kad skirta pagalba buvo pasinaudota tinkamai.

3.16. Komisijos komunikatas dėl sąlygų, kurias reikia įvykdyti siekiant paskatinti europinių projektų įgyvendinimą, ir skelbiamas Europos strateginių investicijų fondo įsteigimas turėtų padėti pasiekti šį tikslą.

3.17. Be to, EESRK palankiai vertina tai, kad pripažįstama, jog būtina skirti valstybės pagalbą gelbėti ir restruktūrizuoti sunkumų patiriančias, bet gyvybingas įmones. Jis remia veiksmus, įgyvendinamus siekiant užkirsti kelią neteisėtiems susitarimams, kurie kenkia plėtrai, ypač darbo vietas kuriančioms MVĮ, ir daro poveikį užimtumui bei kainoms.

3.18. Komitetas pažymi, kad didelės įmonės ir toliau stengiasi gauti kuo didesnės naudos išnaudodamos mokesčių sistemų skirtumus. Jis teigiamai vertina tai, kad Komisija, neperžengdama savo įgaliojimų ribų, stengiasi užkirsti kelią arba padaryti galą mokesčių vengimui dėl fiskalinių neatitikimų arba sumažinti jo mastą.

⁽¹⁹⁾ OL C 230, 2015 7 14, p. 72; OL C 44, 2013 2 15, p. 104.

⁽²⁰⁾ Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairių (OL C 19, 2014 1 22, p. 4).

- 3.19. Itin svarbios Komisijos pastangos užtikrinti konvergenciją su nacionalinėmis konkurencijos institucijomis ir tarp jų.
- 3.20. Komitetas dėmesingai stebės, kokį poveikį daro baltoji knyga „Veiksmingesnė ES susijungimų kontrolė“, kuria siekiama tobulinti esamas priemones.
- 3.21. Atsižvelgdamas į prekybos globalizaciją, EESRK remia daugiašalio bendradarbiavimo plėtrą (EBPO, Tarptautinis konkurencijos tinklas (TKT), Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencija (UNCTAD)) bei bendradarbiavimo ir techninės pagalbos programas.
- 3.22. Konkurencijos generalinio direktorato dialogas su Europos Parlamentu, EESRK ir Regionų komitetu turi užtikrinti tarpinstitucinių diskusijų dėl įgyvendinamos politikos skaidrumą.
- 3.23. Norą vesti dialogą turėtų dar labiau paskatinti tai, kad Europos Komisijos pirmininkas Jeanas-Claude'as Junckeris akcentavo šią politinę partnerystę Europos Komisijos narei Margrethe Vestager skirtame įgaliojajame rašte.
- 3.24. Priešingai nei teigia Komisija, EESRK nemano, kad 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/104/ES⁽²¹⁾ ir rekomendacijos dėl bendrųjų kolektyvinio teisių gynimo principų konkurencijos taisyklių pažeidimų atveju pakanka tinkamai užtikrinti kolektyvinį nukentėjusiųjų dėl tokių pažeidimų teisių gynimą.

4. Konkrečios pastabos

4.1. Subtili inovacijų, konkurencijos ir pramoninės nuosavybės teisės pusiausvyra sujungtoje skaitmeninėje rinkoje

4.1.1. Komisijos nuomone, geresnės standartizavimo procedūros ir didesnė tarpusavio sąveika yra pagrindiniai jos skaitmeninės rinkos strategijos veiksmingumo veiksniai. Reikia apibrėžti, ką ji laiko „geresnėmis“ standartizavimo procedūromis.

4.1.2. Byla *Motorola*⁽²²⁾ – vienas iš „išmaniųjų telefonų patentų karo“ epizodų – naudojama kaip pavyzdys kuriant gaires, kuriomis turėtų vadovautis sektoriaus įmonės. Šioje byloje Komisija priėmė sprendimą, kad bendrovė *Motorola*, kuriai priklauso GPRS technologijos esminių standartų patentas (ESP), piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi siekdama, kad Vokietijos Federacinės Respublikos teismuose būtų paskelbtas draudimas bendrovei *Apple*, ir kad būtų užtikrintas šio sprendimo vykdymas. ESP buvo vadinamas „esminiu“, nes jis buvo būtinas GSM standartui įgyvendinti. Įmonės, kurioms priklauso ESP, turi didelį rinkos potencialą, todėl standartizavimo organizacijos dažnai reikalauja, kad jos išpareigtų savo esminius patentus licencijuoti teisingomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis (angl. *fair, reasonable and non-discriminatory*, arba FRAND), siekiant užtikrinti visiems rinkos dalyviams galimybę vadovautis šiuo standartu.

4.1.3. Šiuo konkrečiu atveju, neturėdama priegios prie minėto įmonei *Motorola* priklausiusio esminių standartų patento, jos konkurentė *Apple* negalėjo gaminti ir parduoti tam tikros kategorijos išmaniųjų telefonų.

4.1.4. Patento savininkas gali visiškai teisėtai teikti nacionaliniam teismui prašymą paskelbti draudimą, jeigu buvo pažeisti patentus reglamentuojantys teisės aktai, bet tuo gali būti piktnaudžiuojama, jeigu ESP savininkas turi dominuojančią padėtį rinkoje, jeigu jis išpareigojo suteikti galimybę naudotis patentu FRAND sąlygomis, o konkuruojanti įmonė, kurios atžvilgiu prašoma paskelbti draudimą, yra pasirengusi įsigyti licenciją FRAND sąlygomis. Nepaisant to, Komisija neskyrė baudos įmonei *Motorola*, nes nėra ES teismų praktikos dėl bylų dėl draudimo paskelbimo teisėtumo pagal SESV 102 str., o nacionalinių teismų praktika šioje srityje skiriasi, tačiau nurodė, kad *Motorola* privalo nutraukti piktnaudžiavimą.

4.1.5. Panašioje byloje Komisija priėmė *Samsung* pasiūlytus išpareigojimus neuždrausti kelti bylų dėl draudimo paskelbimo EEE, jeigu ginčijamas ESP taikomas daugiafunkčiams telefonams bei planšetiniams kompiuteriams, o bylos keliamos įmonėms, kurioms galioja speciali licencijų išdavimo tvarka.

⁽²¹⁾ 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo (OL L 349, 2014 12 5, p. 1).

⁽²²⁾ Žr. 3 išnašą.

4.1.6. Šios bylos rodo, kad labai sudėtinga užtikrinti konkurencijos, patentų teisės, inovacijų ir, *in fine*, tikslo leisti vartotojui įsigyti technologijų produktų už pagrįstą kainą pusiausvyrą, tuo pačiu metu turint kuo platesnį sąveikių produktų pasirinkimą.

4.1.7. EESRK remia Komisijos pastangas šioje srityje ir ragina ją nepamiršti, kad konkurencijos taisyklių taikymo tikslas yra ne pati konkurencija, o tokia konkurencija, kuri *in fine* nešų naudą vartotojui.

4.1.8. EESRK palaiko idėją, kad, siekiant išvengti skaitmeninės atskirties ES, privačias investicijas reikia papildyti viešosiomis, su sąlyga, kad valstybės pagalba nestabdytų privačių investicijų. Savo susidomėjimą šia tema Komisija išreiškė „Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairėse“⁽²³⁾. Tai buvo pirmasis tekstas, galutinai priimtas modernizuojant valstybės pagalbą.

4.1.9. Vis dėlto EESRK mano, kad Komisijos ketinimas iki 2020 m. visiems europiečiams užtikrinti spartųjį tinklą (30 Mbps) paslaugoms teikti, o 50 % jų – itin spartų plačiajuosčio ryšio tinklą (100 Mbps) nėra pakankamai ryžtingas užmojis.

4.2. Energijos rinkos

4.2.1. Europos energetinio savarankiškumo užtikrinimas ir integruotos energijos rinkos kūrimo skatinimas yra pirmajai svarbos dalykas siekiant suteikti prieigą prie energijos, panaikinti energetines salas ir užtikrinti energijos tiekimo saugumą. Tikra politinė valia turi skatinti ES įgyvendinti šį tikslą ir suteikti postūmį naudojamos energijos diversifikacijai sudarant palankias sąlygas atsinaujinančiųjų išteklių energijai. Europos energetikos sąjunga, kurią nori įsteigti Komisijos pirmininkas Jeanas-Claude'as Junckeris⁽²⁴⁾, neabejotinai leis užtikrinti tokią politinę paskatą.

4.2.2. Pasak EESRK, trečiasis „energetikos dokumentų rinkinys“ turi būti skubiai įgyvendintas, juolab kad tarpvalstybinei energijos prekybai taikytinos taisyklės vis dar nėra vienodos.

4.2.3. EESRK pabrėžia, kad būtina nedelsiant įgyvendinti struktūrines reformas, kurios panaikintų kliūtis investuoti į infrastruktūrą, ypač tarpvalstybinio masto.

4.2.4. EESRK neabejoja, kad konkurencijos taisyklių populiarinimas padeda atverti nacionalines energetikos rinkas, kaip rodo Komisijos ataskaitoje cituojamos bylos *Elektros energijos biržos* ir *OPCOM/Rumunijos elektros energijos birža*⁽²⁵⁾, kurias nagrinėdama Komisija pagal SESV 101 straipsnį skyrė baudą dviem biržoms, kurios buvo susitarusios nekonkuruoti ir pasidalijusios teritorijas, ir baudą Rumunijos elektros biržai OPCOM pagal SESV 102 straipsnį už kitų valstybių narių elektros energijos pardavėjų diskriminavimą.

4.2.5. Tačiau EESRK abejoja dėl teiginio, kad dėl intensyvesnės konkurencijos sumažėjo elektros energijos didmeninės prekybos kainos, kadangi bendras galutiniams vartotojams taikomų kainų lygis mažėjo nedaug⁽²⁶⁾.

4.2.6. Dėl to EESRK remia Komisijos tyrimus pagal SESV 102 straipsnį dėl įmonės *Gazprom* piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi tiekiant gamtines dujas Vidurio ir Rytų Europai⁽²⁷⁾.

⁽²³⁾ OL C 25, 2013 1 26, p. 1.

⁽²⁴⁾ Jean-Claude Juncker, „Nauja pradžia Europai. Mano darbotvarkė: darbo vietų kūrimas, augimas, teisingumas ir demokratiniai pokyčiai. Politinės gairės būsimai Europos Komisijai“, Europos Parlamento plenarinio posėdžio įžanginė kalba, 2014 m. liepos 15 d.

⁽²⁵⁾ 2014 m. kovo 5 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39952, *Elektros energijos biržos*, ir 2014 m. kovo 5 d. Komisijos sprendimas byloje AT.39984, *OPCOM/Rumunijos elektros energijos birža*.

⁽²⁶⁾ 2014 m. sausio 29 d. Komisijos komunikatas „Energijos kainos ir išlaidos Europoje“.

⁽²⁷⁾ Byla AT.39816, *Pradinės grandies dujų tiekimas Vidurio ir Rytų Europoje*.

4.3. Finansinės ir bankinės paslaugos

4.3.1. 2014 m. toliau vykdyta esminė bankų sektoriaus reglamentavimo ir priežiūros peržiūra. Siūlomomis taisyklėmis konkrečiai siekiama didinti finansų rinkų skaidrumą.

4.3.2. Komisija taip pat prižiūrėjo, kad valstybės pagalbos lėšomis remiamos finansų įstaigos būtų restruktūrizuotos arba pasitrauktų iš rinkos, ir ypač dėmesingai vertino šių finansų įstaigų keliamą konkurencijos iškreipimo riziką⁽²⁸⁾.

4.3.3. EESRK susidomėjęs stebėjo Komisijos atliktus antikonkurencinės prekybos praktikos tyrimus ir pritaria Komisijos bei nacionalinių konkurencijos institucijų priimtiems sprendimams bausti už „tarpbankinius mokesčius“.

4.3.4. EESRK teigiamai įvertino ES Teisingumo Teismo sprendimą byloje *Mastercard*⁽²⁹⁾, kuriuo buvo patvirtinti Komisijos atlikto tyrimo rezultatai. Iš tiesų tarpbankiniai mokesčiai, kuriuos sumoka vartotojai, naudodamiesi savo banko kortelėmis, darėsi vis didesni, gausesni ir neskaidresni.

4.3.5. Be to, ši komercinė praktika neleido į rinką patekti kitų, nebankinių ekonomikos subjektų mokėjimams, nors jie galėjo suteikti vartotojams kitų, mobilių ir saugių, elektroninių mokėjimo priemonių, pvz., mokėjimą išmaniaisiais telefonais.

4.3.6. *Mastercard* byla taip pat ypatinga tuo, kad daugiašalių tarpbankinių mokesčių nustatymo mechanizmu konkurencija buvo ribojama „dėl poveikio“, o ne „dėl tikslo“.

4.3.7. EESRK džiaugiasi, kad Teisingumo Teismas, kaip ir Teismas, nusprendė, kad, vertinant objektyviai, tarpbankiniai mokesčiai nėra reikalingi *Mastercard* sistemos veikimui.

4.4. Didesnė parama MVĮ

4.4.1. EESRK džiaugiasi, kad daug dėmesio skiriama MVĮ, kurios atlieka esminį vaidmenį ekonomikos augimo srityje ir svarbų vaidmenį įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus. Jis pritaria Komisijos sprendimams, kuriais siekiama paremti jų veiklos finansavimą ir taisykles pritaikyti pagal konkrečius jų poreikius.

4.4.2. EESRK teigiamai vertina tai, kad ši politika tapo atvira intelektinėms profesijoms, ir pripažįsta esminį Europos specialistų vaidmenį augimui, kadangi jie visuose sektoriuose užtikrina žinių indėlį, kuris būtinas sprendžiant sudėtingas piliečių ir įmonių problemas; be to, EESRK rekomenduoja Komisijai tęsti ir, jei įmanoma, aktyviau dėti pastangas šioje srityje.

4.4.3. Pavyzdžiui, „Valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairės“⁽³⁰⁾ turėtų padėti valstybėms narėms suteikti MVĮ galimybę gauti finansavimą pradinio veiklos etapu. Be to, atrodo, kad jos buvo persvarstytos, kad labiau atitiktų realią padėtį rinkoje.

4.4.4. Be to, EESRK remia Komisijos veiksmus prieš piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, kurie gali trukdyti steigti bei plėtoti MVĮ ar daryti įtaką jų veiklai.

4.4.5. 2014 m. *de minimis* pranešime⁽³¹⁾ iš tiesų numatyta tokių susitarimų apsaugos zona, kuri nedaro pastebimos įtakos konkurencijai, nes juos įgyvendinančioms įmonėms priklauso tam tikrų apribojimų neviršijančios rinkos dalys. Be to, Komisija paskelbė MVĮ skirtą rekomendacinį dokumentą. EESRK vis dėlto mano, kad šioje srityje reikėtų įgyvendinti informavimo veiksmus.

⁽²⁸⁾ 2014 m. birželio 29 d. Komisijos sprendimas byloje SA.38994, *Paramos Bulgarijos bankų likvidumui tvarka*.

⁽²⁹⁾ 2014 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-382/12 P, *MasterCard ir kt./Europos Komisija*.

⁽³⁰⁾ Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos rizikos finansų investicijoms skatinti gairių (OL C 19, 2014 1 22, p. 4).

⁽³¹⁾ Komisijos komunikatas „Pranešimas dėl nedidelės svarbos susitarimų, kuriais nėra reikšmingai ribojama konkurencija pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalį (*De minimis* pranešimas)“ (OL C 291, 2014 8 30, p. 1).

4.5. Nacionalinių konkurencijos institucijų turimų priemonių ir tarptautinio bendradarbiavimo tobulinimas

4.5.1. EESRK vertina kokybišką Komisijos bendradarbiavimą su nacionalinėmis konkurencijos institucijomis. Jis mano, kad toks bendradarbiavimas padeda užtikrinti tinkamam rinkos veikimui būtiną sąveiką.

4.5.2. Jis remia visas nacionalinių konkurencijos institucijų bendradarbiavimui reikalingas priemones ir mano, kad joms turi būti skiriama pakankamai lėšų ir leidžiama veikti nepriklausomai.

4.5.3. EESRK remia Komisijos iniciatyvas sukurti tikrą Europos konkurencijos erdvę, todėl reikėtų suderinti bazinės nacionalinės teisės taisykles, nes taip būtų užtikrinamas ūkinės veiklos saugumas bendrojoje rinkoje.

4.5.4. Jis taip pat mano, kad valstybės narės turi turėti visą teisinių priemonių arsenalą, kad galėtų atlikti reikiamus patikrinimus ir skirti veiksmingas bei proporcingas baudas.

4.5.5. Atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo programos, naudingai pritaikytos kartelių bylose, taip pat turi būti taikomos visose valstybėse narėse.

4.5.6. Daugiašalis bendradarbiavimas su EBPO, Tarptautiniu konkurencijos tinklu ir Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencija turi būti aktyviai tęsiamas, o Komisija privalo stengtis jame atlikti pirmaeilį vaidmenį.

4.5.7. Galiausiai EESRK pabrėžia, kad vedant derybas dėl stojimo į ES su šalimis kandidatėmis turi būti teikiama daugiau techninės pagalbos.

Briuselis, 2015 m. gruodžio 9 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georgios DASSIS*
